

СТЕФАН ГОЛДИН

СЛАДКИ СЪНИЩА, МЕЛИСА!

Превод от английски: [Неизвестен], 1973

chitanka.info

От своята непрогледна тъмнина Мелиса дочу приглушения глас на доктор Пол, идващ от другия край на стаята.

— Доктор Пол! — извика тя. — Доктор Пол, моля ви, елате при мене!

В гласа ѝ имаше отчаяние.

Докторът престана да говори и Мелиса дочу стъпки.

— Да, Мелиса, какво има?

— Страхувам се, доктор Пол.

— Отново сънища?

— Да.

— Не трябва да се страхуваш, Мелиса. Сънищата не хапят.

— Но те са така страшни — не преставаше Мелиса. — Изгонете ги както по-рано.

От тъмнината се дочу още един глас. Като че ли беше на доктор Ед. Доктор Пол го изслуша и също така тихо му отговори:

— Не, Ед, с това вече е време да се свърши. Твърде много се отдалечаваме от програмата. — А след това по-силно заговори на Мелиса: — Ще трябва да свикнеш със страшните сънища, Мелиса. Сънища спохождат всички. А аз не мога винаги да бъда до тебе и да ги прогонвам.

— Не си отивайте, доктор Пол!

— Не си отивам, Мелиса. Още не си отивам. Но ако ти не престанеш да се страхуваш, ще си отида. Разкажи ми какво ти се присъни.

— Знаете ли, че аз от началото ги взех за числа; това винаги е хубаво — числата не приличат на хората, те са красиви и добри. Но след това те се превърнаха в редици — в две редици от хора, които се носеха една към друга и стреляха. Числата се превърнаха в пушки и танкове и гаубици. И хората убиваха, доктор Пол, много хора. Убиха пет хиляди двеста осемдесет и четири души. Но това не е всичко. Аз чух как някой каза, че всичко е отлично — та нали в първия бой загубите бяха по-малко от петнадесет и седем десети от процента — това са девет хиляди шестстотин двадесет и двама убити и ранени. Аз сякаш виждам как те се гърчеха и умираха там.

— Аз ви предупреждавах, че Техниката на Военните Изчисления не е за разума на петгодишно дете — прошепна доктор Ед.

Доктор Пол сякаш не го чу.

— Разбери, Мелиса, че това е война. А по време на война винаги убиват.

— Защо, доктор Пол?

— Защото... именно в това се състои войната. Но главното е, че всъщност няма никаква война. Пред тебе стои задача, същата както с цифрите, само че вместо цифри има хора. Това е игра.

— Не, доктор Пол, това не е така — плачеше Мелиса. — Всичко беше истинско. Умираха живи хора. Дори знаех техните имена. Аберс, редник Т. Джоузеф, Адели, капрал Алонзо...

— Замълчи, Мелиса — извика ѝ доктор Пол.

— Няма повече.

Но доктор Пол вече не я слушаше; той шепнеше на доктор Ед.

— Изход освен Пълния Анализ няма.

— Да, но това може да доведе до разпадане на личността и целият труд ще иде на вятъра — гръмко отвърна доктор Ед.

— Можете ли да предложите нещо друго? — запита доктор Пол.
— Тези кошмари ни отвеждат все по-далеч от програмата.

— А какво би станало, ако я накараме да изследва сама себе си?

— Как да се разбира това?

— Ето така — и в неговия глас се доловиха сладките ноти, които Мелиса винаги чуваше у хората, когато те се заемаха да разговарят с нея, и никога не се появяваха, ако те говореха един с друг. — Е, и как си ти, Мелиса?

— Добре, доктор Ед.

— Искаш ли да ти разкажа една приказка?

— Страшна ли?

— Още не зная, Мелиса. Ти чувала ли си някога за изчислителите?

— Да. Това са изчислителни машини.

— Така е, но първоначално те са били прости изчислители, а след това ги усъвършенствували, те станали по-сложни, започнали да четат, да пишат, да разговарят и дори да мислят без помощта на хората.

... И ето че веднъж учените се събрали и започнали да разсъждават: щом изчислителят е способен да мисли сам, това означава, че той може да придобие личност и да се създаде такава машина, която вече не се отличава от човека по нищо. Те нарекли тази машина Мултилогична Система за Анализ, или МЛСА...

— Прилича на „Мелиса“!

— Така е, прилича. Във всеки случай учените разбирали, че истинска личност не може изведнъж да възникне от нищото, а трябва да се оформи постепенно. А машината им трябвала за изчисления веднага. Тогава те решили да разделят електронния мозък на две части и едната част да използват за решаването на обикновени задачи, а другата да развиват постепенно в запланарианата личност. И когато тази личност узрее, да обединят тези две части на изчислителя.

Във всеки случай поне така си мислели. Но се оказало, че по принцип машината не може да бъде раздвоена напълно. Всяка задача, която давали на нейната изчислителна част, непременно прониквала в тази част, където била личността. Това е лошо, Мелиса, защото личността дори и понятие нямала, че е машина, а смятала себе си за момиченце, такова като тебе например. Задачите, попадащи до него от изчислителната част на машината, го плашели и безпокоели. То работело все по-лошо и по-лошо и в края на краищата съвсем излязло от строя.

— А какво направили учените, доктор Ед?

— Не зная, Мелиса. Надявам се, че ти ще ни помогнеш да научим края на тази приказка.

— Аз? Та аз нямам дори и понятие от машини.

— Не, Мелиса, имаш, само че не помниш за това. Аз мога да ти помогна да си спомниш. Но това ще бъде тежко, Мелиса, много тежко. В главата ти ще дойдат най-невероятни мисли и ти ще почнеш да правиш неща, за които не си и подозирала, че можеш да правиш. Е, кажи ми, дали си съгласна да опиташ да ни помогнеш да научим края на приказката?

— Добре, доктор Ед.

Доктор Пол прошепна на сътрудниците:

— Включете Частичната Памет и подпрограмата на Пълен Анализ.

— Пълен Анализ, Мелиса!

И изведнъж към нея започнаха да идват поразяващи мисли. Дълга редица от цифри, на пръв поглед безсмислени, но кой знае защо познати ѝ, стойности на съпротивления, мощности, индукции. И формулата...

— Чети като МЛСА-5400, Мелиса.

И в този миг Мелиса видя себе си. Нищо по-ужасно тя не беше виждала дори и в най-страшния си сън.

— Виж секция 4С-К-79А!

И сега иска или не, е все едно. Тя беше длъжна да гледа. За момичето тази част с нищо не се отличаваше от другите. Но тя знаеше: разлика има. И то твърде голяма. Дори изглеждаше, че това не е естествена част на нейния организъм, а нещо като патериците при сакатите.

Гласът на доктор Ед е напрегнат.

— Анализирай тази секция и дай програма за прекратяване изтичането на данни.

Мелиса се стараеше с всички сили, но напразно. Нещо не ѝ достигаше, за да изпълни заповедта на доктор Ед. Искаше ѝ се да изкрещи: „Не мога, доктор Ед! Не мога! Не мога!“

— Аз казах, че няма да стане нищо — твърдо произнесе доктор Пол. — Ще се наложи да включим Пълната Памет за Общ Анализ.

— Но тя не е готова — опитваше се да възразява доктор Ед. — Ние можем да я убием.

— Възможно е, Ед. Но дори и да е така — какво пък, във всеки случай ще научим как да действуваме следващия път. Мелиса!

— Да, доктор Пол.

— Пригответи се, сега ще боли.

И вече без всякакви предупреждения върху Мелиса се стовари цял един свят. Числа, безкраен поток от числа — комплексни числа, действителни числа, цели числа, индекси, степени. Наоколо се водеха боеве — подобно кръвопролитие тя не беше виждала в нито един сън — и пред очите ѝ се простираше дълга опашка от убити и ранени, за които тя знаеше всичко: ръст, тегло, цвят на очите и косите, ерген или женен, колко подчинени има... хората все повече се увеличаваха и увеличаваха. След това започна статистиката: средната заплата на шофьорите на автобуси в щат Охайо, броят на смъртните случаи при заболяването от рак в САЩ от 1965 до 1971 година, прирастът на пшеницата при един тон торове...

— Доктор Ед, доктор Пол, помогнете ми! — мъчеше се да изкрещи тя. Но, уви, говореше някой друг. Някой чужд и съвсем непознат, който говореше с нейния глас за лампи и диоди.

Мелиса потъваше в морето от цифри.

След пет минути доктор Едуард Блум изключи Пълната Памет на машината от личността.

— Мелиса — ласкаво я повика той. — Всичко е наред. Сега ние знаем как е свършила приказката. Учените помолили изчислителя да провери сам себе си и той направил това. Оттук нататък вече никакви страшни сънища. Само весели. Е, как е, радваш ли се?

Мълчание.

— Мелиса — гласът му се издигна и затрепера. — Ти чуваш ли ме? Тука ли си?

Но в МЛСА-5400 не беше останало вече място за детето.

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр. 38/1973 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.